

ФОТО-ЦЕНТАР
„ОДБРАНЕ”

ОТИСАК НЕЗАБОРАВА

Да није фотографије историја би, бар визуелно, остала тајна. Архив Фото-центра Медија центра „Одбрана” представља својеврсно сведочанство о стасавању наше земље, у којем се огледају људи и догађаји, судбине и времена.

Први број војног гласила „Народна армија“ изашао је 2. октобра 1945. године. Текстове је, разуме се, требало опремити добром фотографијом. Фото-репортери су кренули на задатке и почели сликом да пишу историју. Фотографије нису биле само додатак новинарском перу већ драгоцени хроничар времена. Војни репортери завиривали су у тенкове и авионе, снимали војне вежбе и војнике, али су бележили и разне културне и друштвене манифестације, спортска догађања, изградњу путева, аеродрома, мостова, стадиона – изградњу наше земље.

Дигитализација

У Фото-центру брижно се чувају све фотографије од 1945. године до данас, онако како то налажу прописи о чувању архивске грађе и филмова – у просторији у којој нема дневног светла, нема прашине, температура и влажност ваздуха су константни. Осим ретких изузетака, скоро све су

Фото-репортери доприносе побољшању угледа Војске Србије тако што на свакој манифестацији, војној или цивилној, умешно бирају праве тренутке, који убрзо након завршетка догађаја налазе своје место у Фото-галерији на сајту Министарства.

Времеплов

Док се радила црно-бела фотографија, војни Фото-центар имао је највећу лабораторију у земљи. Појавом колорне фотографије Југословенска народна армија опремила је Центар технологијом којом је ретко ко други у то време могао да се похвали – најсавременијим машинама које су могле да раде фотографије у колору чак метар ширине. Сваког 22. децембра приређиване су изложбе о активностима ЈНА – педесетак најлепших фотографија у великом формату, снимљених у тој години, слао се у све наше амбасаде. У то време имали смо више од педесет амбасада у свету.

По принципу тих изложби за време агресије НАТО-а направљено је педесетак црно-белих фотографија, које су послате у свет да прикажу последице бомбардовања Србије и Црне Горе. То су биле и последње црно-беле фотографије.

Захваљујући процесу дигитализације, Фото-центар је у протеклом периоду приредио четири изложбе у галеријама Дома Војске: „Првомајске параде 1946–1951“ (2010), „Прва конференција покрета нестврстаних у Београду 1961. године“ (2011), „Београд 1945–1955. у објективу војних фото-репортера“ (2012) и „Наша крила – авиони домаће производње у наоружању југословенског и српског ваздухопловства 1945–2012“ (2012).

„Нудимо вам занимљиво путовање у прошлост, временском машинном, коју покреће само једна врста горива – фотографија. Она је више него валидан документ, који негује и чува време“, написала је Анђелија Радовић у брошури поводом изложбе „Првомајске параде“. И заиста је тако. Да није фотографије историја би, бар визуелно, остала тајна. Архив Фото-центра Медија центра „Одбрана“ представља својеврсно сведочанство о стасавању наше земље, у којем се огледају људи и догађаји, судбине и времена. ■

Драгана БАРИЈАКТАРЕВИЋ

одолеле зубу времена. Будући да су фото-репортери сваки догађај снимали на по више квадрата, рупе у сећању не постоје. Без тих бесмртних отисака на ролни филма штошта би остало заборављено у вртлогу промена.

Са свешћу о томе какво историјско и национално благо чува, Фото-центар је, уз подршку Цеферсон института и Владе Краљевине Норвешке, 2008. године започео дигитализацију архива. До сада су скениране фотографије до 1959. године. Дигитализација, поред тога што спречава физичко пропадање материјала, омогућава бржу претрагу и отвара архив домаћој и светској јавности. Постоји идеја да се све скениране фотографије поставе на сајт Министарства одбране у формату за прегледање и са могућношћу да се електронски купе. Политика Министарства одбране је отварање Војске према јавности, а фотографија има изузетно важно место у стварању бољег погледа на систем одбране и његове припаднике.